

Զառնեանի և Ստաշանի պատմութեանց մէջ: Երեմիա Չէլէպի 1677 ին Պոլսի մէջ կը հիմնէ տպարան մը և կը հրատարակէ զանազան գրքեր. նոյն տպարանէն 1678 ին հրատարակուած են Եղիազար կթղ.ի աշակերտ Յովսէփի և Սուքիաս վրդ.նիւրուն ծախքով Տնօրինական Տեղիք խորագրով տետրակը, տասնևհինգ պատկերներով և երեսունևհինգ էջերով զոր ՌՃԺԴ (= 1665) թուին Երեմիա Չէլէպին գրած է. նոյն տետրին յիշատակարաններն են հետեւեալները. «Տեղեաց տնօրինականաց Տեսուն մերոյ Յիսուսի Բրիստոսի, որ ի սուրբ Երուսաղէմ եւ ընդ զաւառսն: Զպատմողաբարն ոտաշարեալ, զոր տեսեալ Տէր Յովսէփ վրդ. հրամանատար Տեսուն Եղիազար կաթողիկոսին Երուսաղէմայ. կամակեցութեամբ Տեսուն Սուքիաս ըստուսպետի հտուն տպագրել ի փառս փրկագործութեան Բրիստոսի եւ ի պարծանս քրիստոնէութեան հաւատոյս: Երախայրիցուցեալ առ Հոգեւոր Տէրն, բնաբանիդ ՊԽԷ. տնօրէնի թիւ Խ եղանակէ. խնդայի երբ ասէին գնամք ի Երուսաղէմ. որպէս մարգարէն ասէր. Տուն տեսուն է ինքն Երուսաղէմ. հասեալ լինէին ոտք մեր առ դրունս քո Երուսաղէմ, զքաղաքդ Աստուծոյ տեսնելու զփառն քո Աստուծոյ Երուսաղէմ»: Նոյն տետրակին վերջընթեր էջին վրայ ալ կը գտնուի հետեւեալը. «Ի Սուրբ Երուսաղէմ սա երգեցաւ Պէյազ ընծայեալ, Յարկըն Տէր Եղիայ որ լուսարարն արժանաւորեալ». Պէյազ ըստ թուահաշուի հայոց ՌՃԺԴ (= 1665) թուականը, որ է Եղիազարի Երուսաղէմի կաթողիկոսութեան երկրորդ տարին. իսկ տետրակին տպագրութեան ժամանակը՝ յիշատակարանէն կը հասկցուի թէ՛ կաթողիկոսին նուիրակը Պոլիս գալով՝ տպագրել տուած և Երուսաղէմ ղրկած է. նոյն տետրակին վերջը կը կարգացուին տոյն տողերը. «Էհպապ Բրիստոսի թուէք — և զաջ իմ ի Հայս յիշեցէք. — ի բարեացդ խնդրի բարիքն. — միշտ զբարին Յինէն մի խնայէք». Էհպապ՝ Բրիստոսի 1678 թուականը կ'աւանդուի. իսկ Զաջ իմ և Յինէն՝ Հայոց ՌՃԻԷ (= 1678) թուականը (ՄՏՆԳՏ. 672—73):

Ս. Յակոբի ձեռագրաց մատենադարանին մէջ պահուած է Երեմիա Չէլէպիի Օրագրութիւնը (1648—1662), իր ձեռքովը գրած սոյն ձեռագիրը գրավաճառ Յարութիւն Մարգարեան, ի յիշատակ հօրը Մարգարի, նուէր տուած է Ս. Յակոբի մատենա-